

Jaunākās Ziņas: *Trešdiena, 10. novembris, 1937*

Advokāts - rakstniecības un mākslas draugs

Pazīstamais sabiedriskais darbinieks un zvērināts advokāts Mārtiņš Antons šodien atskatās uz 25 gadu ilgu darba cēlienu advokatūrā un sabiedriskajā darbā. Nobeidzis Pēterpils universitātes juridisko fakultāti, viņš 1912. g. ieradās Rīgā, lai uzsāktu praksi. Antons bija jau vecs rīdzinieks: Rīgā viņš beidza vidusskolu, kā skolēns dzīvoja līdz 1905. g. revolūcijai; te darbojās arī viņa tēvocis — zvēr. advokāts Jānis Ansbergis, liels draugs Rūdolfam Blaumanim, Jānim Rozentālam un daudziem citiem latviešu kultūras darbiniekiem. Būdams vēl students Pēterpilī, jaunais jurists jau bija dzīvi piedalījies turienes latviešu sabiedriski - kulturālajā dzīvē. Tāpēc Rīgā viņa pirmais gājiens bija uz progresīvo Latviešu izglītības biedrību, kas toreiz bija populārākā un rosīgākā latviešu biedrība. Šīs biedrības paspārnē (Tērbatas ielā) mitinājās otra tikpat ievērojama latviešu kultūras biedrība — Mākslas veicināšanas biedrība, kurai bija palaimējies apvienot visas latviešu aprindas. Šais biedrībā M. Antons tūliņ iestājās par biedru. Viņš ir īsti aktīvs biedrs, jo neiztrūkst nevienā sarī-kojumā, nevienā biedru vakarā. Te tuvāk viņš iepazīstas un satiekas ar visiem izcilākajiem latviešu atklātības darbiniekiem. Arī viņš pats kļūst pazīstams sabiedrībā, jo nekad neatteicas darboties līdz latviešu lietās.

Bikaneras mahārādža Šais dienās svinēja savu 50 gadu valdīšanas jubileju. Pēc senas tradīcijas viņš sēdās svaros, kuriem atsvaru vietā bija zelta stieņi. To vērtību — 22.600 angļu mārciņas — mahārādža ziedoja labda rīgiem mērķiem. — Mahārādža svaru kausā.

Rīgā viņš dabū mierīgi nostrādāt tikai 3 gadus, jo tad pilsētai tuvojas lielā kara briesmas. Rīgu evakuē, latvieši aizbrauc uz Krieviju. Arī Antons pa-Zveranata adv. Mārtiņa Antona 25 g. darba svētkos

gaidām pārceļas uz savu dzimtenes pilsētu Valmieru, lai vērotu notikumu gaitas un sniegtu palīdzīgu roku latviešu bēgļiem. No Valmieras viņš brauc kā delegāts uz Pēterpili, kur notiek bēgļu keffigress. Antonu ievēl bēgļu apgādā-šanas centrālkomitejā un tūliņ viņu delegē atpakaļ uz Rīgu, lai tas piepalīdzē-tu noorganizēt Baltijas bēgļu komiteju, kas pārzinātu un vadītu bēgļu apgādā-šanu Vidzemē un Rīgā. Ar to iesākas A. sabiedriskā darbība jau plašākā apjomā. Jauno advokātu ievēl arī par Baltijas bēgļu komitejas priekšsēdētāja biedru; šī komiteja bija tā, kas uz saviem pleciem iznesa lielumu lielo tiesu no visa bēgļu apgādāšanas darba smaguma. Karš 1915. g. bija pienācis pie pašas Rīgas, bet bēgļu komiteja tomēr varēja vēl divus gadus rūpēties par Kurzemes bēgļu materiālām un garīgām vajadzībām. Antons bija viens no tiem, kas visu laiku atradās šī darba priekš-galā. Tai paša laika organizējas latviešu strēlnieku bataljoni; abas organizācijas strādāja roku rokā un viena otrai blakus. Tā kā latviešu atbildīgie darbinieki bija izklīduši, Antonam un daudziem citiem Rīgā palicējiem bija jāuzņemas darbi arī šai patriotiskajā organizācijā: viņš visu laiku bija strēlnieku bataljonu organizācijas komitejas pilnvarnieks.

Pārveidojoties Krievijas valsts dzī-vei, 1917. g. latvieši steidzīgi organizējās savās zemes pārvaldēs. Vidzemes zemes padomē A. redzam vispirms kā sekretā-ru, tad kā priekšnieku. Tāpat viņš dzīvi piedalās Nacionālās padomes dibināšanā, ir Rīgas sabiedrisko organizāciju loceklis un t. t. Vēlāk Antons ir Tautas padomes un Satversmes sapulces loceklis. Viņš piedalījās vairā-kās delegācijās, kas sūtītas uz ārzemēm, kā arī izdeva un rediģēja avīzi „Jaunais Vārds”. Ar to var noslēgt viņa sabiedriskās un politiskās darbības pirmo posmu. Otram posmam, turpretim, pieder Antona čaklā darbība Baltijas valstu tuvināšanā. Viņš ilgus gadus ir latviešu un igauņu tuvināšanās biedrības priekš-nieks un šīs biedrības mēnešraksta redaktors. Pašlaik Antons izpilda Baltijas valstu kultūras tuvināšanās biroja priekšsēdētāja pienākumus. Viņš bez tam ir Rīgas

rotari kluba dibinātājs, pirmais un tagadējais priekšsēdētājs, kur ar savu taktisko un korrekto izturēšanos iemantojis visu biedru simpātijas. Blakus savam ikdienišķam tiesu darbam, A. vēl pagūst vadīt „Jaunāko Ziņu” tieslietu nodaļu. Mārtiņu Antonu var nosaukt par īstu darba vīru. Neapguris un nepiekusis viņš diendienā pilda savus aroda pienākumus, atlicinādams vaļu arī sabiedriskam darbam. Vienmēr viņš izpalīdzīgs, vienmēr uzmanīgs kā pret saviem līdzstrādniekiem, tā klientiem. Ticīgi viņš sēd pie sava darba galda, cītīgi studē un pēta, nešķirdamies nekad no sava resnā cigāra. Pie šī galda tā nu viņš nosēdējis 25 gadus. Jāsaka, ka viņa dzīves saturs nav jurisprudences vien. Mārtiņš Antons ar īstu jauneklīgu aizrautību iecerējis grāmatas un gleznas. Viņš pieder pie tiem nedaudzajiem, kas, nopircis grāmatu, grāmatu arī izlasa. Man jāatzīstas, ka es, kā literāts, tik labi nepārzinu jaunā-ko latviešu rakstniecību, kā to pārzina jurists Mārtiņš Antons. Bet ne mazāk tas mīl glezniecību. Viņam ir vai visi mūsu vecie meistari — V. Purvītis, J. Rozentāls, Feders u. c, bet bagāti reprezentēti arī jaunie. Šīs gleznas pie sienām nav reprezentācijai, vēlīgam kultūras žestam, bet gan mājas saimnieka sirdspriekam. Par katru jaunieguvumu A. nevar vien nopriecāties: „Nu, vai tās nav skaistas — paskaties!”

Mārtiņam Antonam arī vēl citas īpatas tieksmes. Viņš mīl pētīt veco Latvijas vēsturi. Viņam šai jautājumā sakrājusies liela bibliotēka. Visvairāk tomēr viņu ieinteresējusi Valmieras senatne. Nezinu vēl otra latvieša, kas tik sirsnīgi turētos pie mūsu aenām para-žām, svinamo gadskārtīgo dienu vecā rituāla, kā to dara M. Antons. Kas bijis viņa tēva mājās Gaičās, — zinās, ka tur vesela istaba pārvērsta par muzeju, kurā uzglabājas viņa senču lietotie trauki un citi labieša mājas piederumi. No šīs istabas loga redzams Zilais kalns, kas visu valmieriešu lepnums. Kādreiz M. Antons ar komponistu E. Melngaili ilgi sprieda, ka Zilajā kalnā būtu ceļama stalta senču pils, lai tur lielos svētkos sauktu kopā visu tautu.

Šodien sveicinām advokātu mākslas un rakstniecības draugu!

Atsver ar zeltu.

